

EGY FILMTÖRTÉNETI TITOK NYOMÁBAN

Tühegyi Katalin, egy különös vásárhelyi

EGY TÖRTÉNET TÖRTÉNETE

A Németh László Városi Könyvtár digitális archívumát böngészve bukkantam rá Szathmári János visszaemlékezéseire Vásárhely 20. század első felének karakteres embereiről, amit egy képzeletbeli séta keretében mond el Vásárhely régi utcáit bejárva. Számos tanulságos történet között egy régóta találgott titkot említ meg, nem kevesebbet állítván, hogy Karády Katalin, a 40-es évek filmdívája ismeretlenségbe merült dublőze nem más volt, mint egy vásárhelyi lány – Tühegyi Kati. A könyvtár helytörténeti gyűjteményében fellelhető korabeli napilapokban megtaláltam nevét, mint lelkes amatőr színjátszóét, aki bálokon szerepelt énekel-szavalattal, ám Karádyhoz nem tudtam kötni személyét. A Nemzeti Filmarchívum a biztatáson kívül más segítséggel nem tudott szolgálni. Abban reménykedve, hogy élnek Vásárhelyen rokonai, a telefonkönyvet lapoztam fel, s így jutottam el Tühegyi Dorottyához, aki Tühegyi Katalin unokahúga. Nála megtaláltam mindazokat a korabeli újságkivágásokat, amik archív pontossággal hitelesítik Szathmári János emlékeit.

„A Független Újság pünkösdi magyar estje.

Városszerte nagy érdeklődéssel beszélnek a Vásárhelyi Független Újság pünkösdi estjéről. A magyar dal, a magyar tánc ünnepe lesz a Fekete Sas nagytermében s mikor hangzik szebben a magyar nóta, mint éppen a piros Pünkösdi napján, mikor bűvölőbb a magyar tánc, mint a tavasznak ezen a legszebb ünnepén? Éppen ezért rendez most a Független Újság szerkesztősége magyar népi estet. Műsorunk szereplői közül már többeket megemlítettünk és mai hirdetésünk-ből is tájékozódhatnak olvasóink a műsor gazdagságáról és érdekességéről.

Itt most kiemeltük Tühegyi Katalin nevét, akit ezideig igen kevesen láttak még vásárhelyiek közül színpadon, pedig mint a színművészeti iskola növendéke, már akkor feltűnt különleges tehetségével. Egyideig mint Karády Katalin „dublőz”-ét emlegették s csakugyan van megjelenésében és előadó stílusában hasonlító vonás, ő azonban elsősorban prózai művész, akinek rendkívül finomságú és kifejező erejű hangja és beszéde már előre nagy sikert biztosít előadásának. Még azt is megemlítjük, hogy Tühegyi Katalin Tompa Mihály bájos virágregéiből fog előadni, ami szintén sohasem alkalomszerűbb, mint éppen piros Pünkösdi napján.” (1947. május 22.)

A kutatás összegzéseként elkészült egy dokumentumfilm és a Nemzeti Filmarchívum, valamint a Színészkönyvtár. hu felvette Tühegyi Katalint nemzeti filmjászságunk tagjai közé.

**Tühegyi Katalin
színészigazolvány fényképe 1943.**

(Bodrogi fotó, Hmvhely.)

Munkámat Balogh Gyöngyi, Béres Dezső, Borus Gábor, és Tühegyi Dorottyá segítették, amiért ezúton is köszönettel tartozom.

A LAPPANGÓ LEGENDA

Szathmári János hódmezővásárhelyi lapszerkesztő és újságíró 1987-ből származó visszaemlékezésében így idézi fel a szép és tehetséges ifjú színésznő, Tühegyi Katalin alakját:

„Ott a sarkon azonban még be kell fordulni egy szóra a Galamb utcába. Mert ott lakott Tühegyi Kati, aki egykor, mint ragyogó fehér ruhás lány fogadott bennünket a külsőszórháti olvasó kör előtt... Tühegyi Kati pedig színésznő volt Pesten, nem sokra ment vele. Ő lett Karády Katalin dublőze... Vagyis, lévén Karády roppant idéetlen alkat a szép bűgő hangja mellé, így helyette Katit fényképezték, ha a fejénél többre is szükség lett a fotókon.”

Szathmári János: Különös Vásárhelyiek (1987). (kézirat)

URL: <http://www.nlvk.hu/hek/Szathm.htm>

Karády korabeli kritikusai valóban kifogásolták a diva szögletes vállát, csontos csipőjét, túl izmos vádlóját és darabos mozgását.

Megtudhatunk-e többet egy tehetséges és törekvő fiatal lányról, akit nem tart számon a színház- és filmtörténet? Mendedmondák maradtak fenn csupán arról, hogy Karády Katalint filmjeiben egyes jeleneleknél dublőz helyettesítette. Supka Magdolnáról kiderítette a kutatás, hogy Karády dublőzeként szerepelt a Halálos Tavaszban. Lehetséges azonban, hogy Tühegyi Katalin egy másik, a találgatások mögött megbúvó Karády dublőz.

TÜHEGYI KATALIN ÉLETRAJZA

Tühegyi Katalin 1922. február 16-án született Hódmezővásárhelyen. Szülei Tühegyi József és Hidi Margit gazdálkodók. Testvérbátyja Tühegyi László. Hódmezővásárhelyen, a Dózsa György utca 18 számú házban töltötte gyermekkorát és szülővárosában végezte alapiskoláit. A szomszédos Galamb utcában éltek nagyszülei.

16 éves korától, 1938-tól rendszeresen fellépett ének és táncszámokkal a Vásárhelyen rendezett bálokon. Tühegyi Kati fellépéseiről és pletykaszamba menő magánéleti híreiről beszámoltak a helyi lapok. Nem tudjuk, csak feltételezhetjük, hogy Tühegyi Kati látogatta a Kardoss Géza és Bánky Róbert féle Szegedi Színházi Társulat nyári előadásait 1941-42-ben, a Vásárhelyi Nyári Színkörben, azaz a Faszínházban, ahogy Vásárhelyen népszerűen nevezték az 1898-ban épített, 800 férőhelyes, karzattal ellátott, angol neoromantikus stílusú faépületet, ami az akkori Erzsébet Ligetben, mai nevén Népkertben állt. Az épületet 1950-ben lebontották, így ma már csak régi fényképekről idézhető fel külső képe.

Valószínűleg itt találkozott olyan színházi emberekkel, akik lépteit a budapesti színészeti tanulmányok felé egyengették. Így kerülhetett a Filmgyárba és Karády Katalinnal egy produkcióba. A Vásárhelyen 1939-ben nyári színházi előadásokat igazgató Bánky Róbert 1943-ban a Színészkamara alelnöki tisztét töltötte be. Talán lappanganak még valahol dokumentumok, amelyek több részletet adnak Tühegyi Katalin színésznői karrierjének indulásáról.

Színészkamarai igazolványa szerint 1943-ban gyakorlatos színészi besorolást nyert. Szerepel a Lejtőn című 1943-as Podmaniczky Félix filmben Egressy Katalin művésznéven. Hegyi Katalin művésznéven megtaláljuk a nevét a Boldoggá teszlek című 1944-es filmvígjáték stábjlistájában, amit Bánky Viktor rendezett. Ezen filmek forgatásáról és Tühegyi Katalin szerződtetéséről a színházi lapok rövid hírei tudósítanak.

Karády Katalin és Túhegyi Katalin, *Machita* forgatási képeslap, 1943.

Számos adattal dokumentált viszont Túhegyi Katalin Karády dublói szereplése. Túhegyi Kató segédszínészként szerepel a *Machita* című 1943-as kémfilmben, amit Rodriguez Endre rendezett és Icsey Rezső fényképezett. Megőrződött szerződése és a forgatási beállítások során készített fényképek, amelyek levelezőlap formátumban készültek. Ezen kívül újságtudósítások maradtak ránk, amelyekben mind Karády, mind pedig Túhegyi nyilatkozik a dublói munkáról. A filmet 1944. április 5-én mutatták be, 17 nappal Magyarország német megszállása után. A bemutatást követően azonban azonnal betiltják a filmet. Karádyt április 19-én a Filmgyárból hurcolja el a Gestapo. A német birodalom érdekeinek elárulásával vádolják. Azzal gyanúsítják, hogy angol kém, ami akkor gyakori ürügy volt emberek elhurcolására és megkínzására. A valóság viszont az, hogy Karády honfitársait mentette a biztos pusztulástól. Budapest ostroma és a nyilas terror szétzilálta a hazai filmgyártást.

Vélhetően ezek az események vetettek véget Túhegyi Kató filmes terveinek, aki hazatért Hódmezővásárhelyre. Bár 1945-ben még színésznőként igazolják, sosem tért vissza a színjátszáshoz. Férjhez ment, és Kaposváron élt 1991. október 11-én bekövetkezett haláláig. Nem lépett többé kamera elé néhány családi fotót leszámítva.

A két Katalin, Karády és Túhegyi, számukra nem befolyásolható események sodrában rövidre szabott pályát kényszerültek befutni. Filmszínészi pályafutásukat követő életük nyugalmat és a törté-

nészekbe belenyugvást hozhatott nekik. Az emlékezetben viszont fiatal, sugárzó jelenségekként maradtak meg. Emberi törekvéseik vonzó és ösztönzést adó jelképpé váltak, és korszakokon átívelő teljesítményük velünk marad.

FILMSZEREPEI

Boldoggá teszlek (1944) – Judit kisasszony, Hegyi Katalin művésznévén. Rendező: Bánky Viktor.

Lejtőn (1943) Egressy Katalin művésznévén. Rendező: Podmaniczky Félix.

DOKUMENTUMFILM

Katalin és Kató – A díva és dublőze (2009). Rendező: Kardos József, Operatőr: Somogyi András. URL: <http://www.pressburger.hu/film>

Forrás:

Filmhíradó, 1944, január 19-26.

Film, Színház, Irodalom, 1944, január 19-26.

Kardos József

KARDOS JÓZSEF

Született: Hódmezővásárhely, 1958.

Szakképzettsége: kutató vegyész

Mottó:

„Nem a válasz, hanem a kérdés gyűjt világosságot.”

(Eugene Ionescu)